

Küçük Çocukların Özel Olarak Düzenlenmiş Bir Ortamdaki Sözlü İletişim Yeterlikleri

Reşat PEKER*

ÖZET

Bu araştırmanın amacı küçük çocukların sözlü iletişim yeterliklerine sınıf düzeyinin ve cinsiyetin etkilerini araştırmaktır. Denekler orta sosyo-ekonomik düzeyden gelen 40 anaokulu ve 40 ikinci sınıf öğrencileridir. Deneklerin sözlü iletişim yeterlikleri araştırmacı tarafından geliştirilen resimli bir test ile ölçülmüştür. Deneklerden hedef olarak belirlenen resmin diğerlerinden ayırt edici özelliklerini (renk-desen-büyükük) bir yetişkin dinleyicinin bulabilmesi için sözlü olarak belirtmeleri istenilmiştir. Uygulama saikin bir ortamda bireysel olarak yapılırken çocuk ile araştırmacı arasına bir engel konulmuştur. Hedef resimlerin detaylarını belirtme puanları 2x2 ANOVA ile test edildiğinde ikinci sınıfların anaokulu öğrencilerinden ve kızların erkeklerden anlamlı bir şekilde daha başarılı oldukları bulunmuştur. Karşılıklı etkileşim anlamlı değildi.

SUMMARY

The purpose of this study is to investigate the effects of grade level and sex of small children on their verbal communication capabilities. Subjects were 40 kindergarten and 40 second grade middle class pupils. Verbal communication capabilities of subjects were assessed by a picture test developed by the investigator. Subjects were asked to describe verbally the discriminating features (color-size-decoration) of a target picture for an adult listener in order to find it among others. While the task was administered individually in a quiet room, an obstacle was put between the child and the investigator, so that they were not able to see each other. When the Detail scores of the target pictures were analyzed by a 2(grade)x2(sex) ANOVA, the results showed that there were significant main effects for grade level in favor of second graders and sex in favor of girls. Interaction effect were not significant.

GİRİŞ

İletişimin Tanımı: Birey ve toplum hayatında vazgeçilmez bir süreç olan iletişim (communication), farklı şekillerde tanımlanmıştır. Cüceloğlu'na göre "iletişim kişiyi ilişki içine sokan psikososyal bir süreçtir" (Cüceloğlu, 1993, s. 13). Lloyd ve Beveridge (1981)'ye göre iletişim bireyler arasında duygu, düşünce ve bilgi alışverişini sağlayarak davranışlarda değişime meydana getirmeyi amaçlayan bir süreçtir. Watzlawick, Beavin ve Jackson 1967'de yayınlanan "Pragmatics of Human Communication" adlı kitaplarında aynı sosyal ortamı içinde bulunan kişilerin birbirleriyle iletişim içinde bulduklarını, hiç konuşmama ya da hiçbir jest-mimik göstermemenin de bir iletişim olduğunu, çünkü başkalarının bunlardan bir anlam çıkardıklarını ileri sürmüşlerdir (Cüceloğlu, 1993, s. 21).

İletişimin Yapılış Şekli: İletişim sözlü ve yazılı yapılabildiği gibi vücut duruşu, el-kol hareketleri, yüz ifadeleri veya sesin alçalıp yükselmesi şeklinde sözsüz olarak da yapılabilir. Bunlardan sözlü iletişim, özellikle küçük çocukların sözlü iletişim becerileri üzerinde pekçok araştırma yapılmıştır ve yapılmaktadır.

Sözlü İletişimin Önemi: Küçük çocukların maksatlı sözlü iletişimde bulunabilme yetenekleri, onların genel zihinsel gelişimlerini anlamada önemli ipucu verir. Onun için çocukların sözlü olarak bir bilgiyi başka bir kişinin davranışlarını etkilemek için kullanmasını araştırmak önem kazanmaktadır. Çünkü, bu tür sözlü iletişim günlük hayatımızda ve okul ortamında sıklıkla karşılaşılan bir durumdur.

Sözlü İletişim Araştırmalarında Yöntem: Küçük çocukların sözlü iletişim becerileri üzerinde yapılan araştırmalarda iki farklı yöntem kullanılmıştır (Lloyd ve Beveridge, 1981): Birinci yöntemde çocuklar evde, okulda veya parkta serbest oyun oynarlarken gözlenilip, sözlü iletişimleri kaydedilir. Daha sonra tutulan kayıtlar incelenir. İkinci yöntemde ise çocukların sözlü iletişim becerileri özel olarak düzenlenmiş bir ortamda (deney ortamı) gözlenip sözlü iletişimleri kaydedilir ve sonra kayıtlar incelenir. İkinci yöntemde küçük çocukların sözlü iletişim becerilerine etki eden faktörlerin belirlenip deneysel olarak manipüle edilmesine uygun bir yöntemdir. Bu yöntemde araştırmacı tarafından verilen açıklamaların, çocuk tarafından iyi anlaşılması olduğu ve açıklamalar ışığında çocuğun en iyisini yapmaya çalıştığı varsayılır. Bu araştırmamızda ikinci yöntem benimsenmiştir.

Bu yöntemde küçük çocukların özel olarak hazırlanmış bir ortamdaki sözlü iletişim becerileri araştırılırken dört farklı durum kullanılmıştır (Lloyd ve Beveridge, 1981). Birincisinde, iki çocuk bir masada karşı karşıya otururlar ve her ikisinde de aynı olan resim setleri hakkında sözlü diyalog yaparlar. Çocuklardan birisi konuşmacı, diğeri dinleyici rolünü oynar. İkincisinde, çocuk bir yetişkinle sözlü iletişimde bulunur. Üçüncüsünde, çocuk konuşan bir oyuncak bebek ile iletişimde bulunur. Dördüncüsünde, çocuğun bir başka çocuğa sıraya dizme ve seriler oluşturma gibi karmaşık bir konuyu öğrettiği durumdur. Bu araştırmada ikinci durum uygulanmıştır. Çocuğun bir başka çocukla sözlü iletişimde bulunduğu durumda, hem konuşandan, hem de dinleyiciden kaynaklanan problemler ortaya çıkabilir. Bundan dolayı çocuğun bir yetişkinle sözlü iletişimde bulunduğu ikinci

durum tercih edilmiştir. Böylece çocuğun konuşmacı olarak sözlü iletişim yeterliklerinin daha kolay incelenebileceği düşünülmüştür.

Küçük çocukların özel olarak düzenlenmiş bir ortamdaki sözlü iletişim becerileri araştırılırken, çocuğun önündeki masanın üzerine bir resim veya nesne serisi konular. Bunlar arasından birisi hedef olarak belirlenir. Çocuktan, hedef olarak belirlenen resim veya nesneyi bir başka kişinin bulabilmesi için hedef resmin diğerlerinden ayıran özellikleri sözlü olarak aktarması beklenilir (Carelli ve Benelli, 1988). Bu şekildeki sözlü iletişimde çocuğun kendisini bir başka kişinin yerine koyarak sözlü bilgi aktarması gerekir.

Özel olarak düzenlenmiş bir ortamdaki sözlü iletişim insanlara özgü bir durumdur ve öğrenilip kazanılması gereken sosyal bir beceridir. Böyle bir ortamdaki sözlü iletişimde konuşulan dilin gramerini ve kelimelerini bilmek yetmez, bunların yanında sosyal beceriler de gerekir (Glucksberg ve diğerleri 1975).

Küçük Çocukların Sözlü İletişimleriyle İlgili Araştırmalar:

Küçük çocukların sözlü iletişimleriyle ilgili ilk çalışma Jean Piaget tarafından yapılmıştır. Piaget (1963) "The Language and Thought of the Child" (Çocukta Dil ve Düşünce) adlı kitabında küçük çocukların (3-6 yaş arası) konuşmalarının "benmerkezli" olduğunu belirtmiştir. Piaget "benmerkezli" konuşmayı "çocukların çalışırken, oynarlarken ve serbest konuşurlarken ne kiminle konuştuklarına ne de başkaları tarafından dinlenilip dinlenilmediklerini bilme ihtiyacı duymadan yapılan konuşma" olarak tanımlamıştır (sayfa 32).

Piaget (1963)'e göre "benmerkezli" konuşma "işlem öncesi" çocukların tipik bir düşünme ve konuşma biçimidir. Çocuk kendi görüşünden başka bir şeyi görmede zorlanmaktadır. Diğer bir ifade ile konuşurken başkalarının görüş açısını dikkate alamamaktadır. Piaget bu görüşlerini "Üç dağ problemi" diye adlandırılan bir düzenekle desteklemektedir. Bu düzenekte (Piaget ve Inhelder, 1956) dört köşe bir masa üzerinde değişik boyutlarda üç dağ maketi ile her köşeye birer sandalye konular. Sandalyelerden birisine çocuk, bir diğerine oyuncak bebek oturtulur. Daha sonra oyuncak bebeğin yeri değiştirilirken çocuktan oyuncak bebeğin her pozisyonda ne gördüğünü anlatması istenir. Piaget'in bu problemini 9-10 yaşına gelen çocuklar çözebilmiştir. Küçük çocuklar olayı bir başkasının bakış açısıyla görmede sistematik zorluklarla karşılaşmışlardır. Piaget bu durumu çocuğun genel zihinsel gelişim düzeyinin yetersizliğine bağlamaktadır.

Araştırmalar küçük çocukların özel olarak düzenlenmiş ortamlarda sözlü iletişimde bulunurlarken zorlandıklarını, dinleyici için gerekli en önemli bilgileri gözden kaçırdıklarını dolayısıyla başarısız olduklarını göstermiştir (Krauss ve Glucksberg, 1969; Glucksberg ve diğerleri, 1975; Flavel ve diğerleri, 1968). Bu araştırmalar çocukların sözlü iletişimdeki başarısızlıklarını Piaget'in "benmerkezlilik" kavramı ile açıklamışlardır.

Daha sonra yapılan araştırmalar "benmerkezlilik" açıklamasını sorgulamışlardır (Rubin, 1973; Maratsos, 1973; Menig-Peterson, 1975). Bu araştırmalar, "benmerkezlilik" açıklamasının çok genel bir açıklama olduğunu aynı zamanda araştırmalarda kullanılan test materyallerinin küçük çocuklar için oldukça zor ve çok soyut olduklarını belirtmişlerdir. Örneğin, Rubin (1973) başkalarının

görüş açılarını dikkate alma becerisinin yaş ve tecrübe ile arttığını fakat standart testlerle ölçülen zeka ile düşük bir bağıntısı olduğunu bulmuştur. Whitehurst (1976), çocukların sözlü iletişim becerilerini yaş ve modele bakarak arttığını göstermiştir.

Maratsos (1973), dört yaşındaki çocuklara bir oyuncak seti hakkında bir yetişkin ile sözlü iletişimde bulunmalarını istediğinde dinleyici bakar vaziyette ise işaret ederek, gözlerini elleriyle kapamış vaziyette iyi beceremeseler bile söz ile tarif etmeye çalıştıklarını göstermiştir. Menig-Pettersen (1975)'da Maratsos'un bulgularına benzer sonuçlar elde etmiştir. Yani küçük çocukların karşısındaki dinleyicinin özelliklerine göre sözlü iletişimde buldukları tesbit etmiştir.

Lloyd ve Beveridge (1981) anaokulu öğrencilerine aynı boyutlarda çizilmiş ama bazı yönlerden farklı olan 6 adet ev resimlerinden oluşan bir çizimler setinden yararlanarak hedef olarak belirlenen resimleri yetişkin bir dinleyici için tarif etmelerini istediklerinde şu sonuçları bulmuşlardır: 1- Çocuklar resimlerin farklılaşan yönlerinden çok kapı, pencere, çatı gibi değişmeyen yönlerini söylemişlerdir. 2- Çocukların hiçbiri standart tarifi verememiştir, ama yaklaşık üçte biri hedef resimleri tarif ederken hem evin kapı, pencere, çatı, baca gibi unsurlarını hem de rengini belirterek standart tarife yaklaşabilmişlerdir. 3- Çocukların büyük bir yüzdesi dinleyici için gereksiz ve tekrarlı bilgileri içeren mesajlar vermişlerdir. Yani gereksiz unsurları reddetmede çok iyi olmadıkları görülmüştür.

Shiraishi (1993) 4 ve 5 yaşındaki çocuklara hedef olarak belirlenen bir resim hakkında sözlü bilgi verip, hedef resmi bulmalarını istediğinde şu sonuçları bulmuştur: 1- Çocuklar verilen açıklama ile hedef resmi belirleyememişlerdir. 2- Beş yaşındaki çocuklar dört yaşındaki çocuklara göre hedef resmi hakkında hem daha çok soru sormuşlar hem de daha çok doğru seçim yapabilmişlerdir.

Robinson ve Robinson (1976) orta sosyo-ekonomik çevreden gelen 5 ve 8 yaşındaki çocukların özel olarak düzenlenmiş bir ortamdaki sözlü iletişim becerilerini karşılaştırdıklarında 8 yaşındakilerin 5 yaşındakilere göre anlamlı şekilde daha başarılı olduklarını bulmuşlardır.

Asher ve Wigfield (1981), Ironsmith ve Whitehurst (1978)'ün çalışmalarında kızlarla erkeklerin sözlü iletişim başarılarını karşılaştırdıklarında kızlar lehine cinsiyet farkları bulunmuştur. Fakat sözel beceriyle iletişim becerileri arasındaki ilişki tam net olarak kurulamamıştır.

Araştırmanın Amacı: Bu araştırmanın amacı, küçük çocukların özel olarak düzenlenmiş bir ortamda bir yetişkin ile maksatlı sözlü iletişimde bulunabilme yeteneklerine sınıf düzeyi ve cinsiyetin etkilerini araştırmaktır.

Hipotezler: 1) Anaokulu 2. sınıf öğrencilerinin ortalama sözlü iletişim başarıları arasında 2. sınıflar lehine anlamlı bir fark olacaktır. 2) Sınıf düzeyine bakılmaksızın kız ve erkek öğrencilerin ortalama sözlü iletişim başarıları arasında kızlar lehine anlamlı bir fark olacaktır.

YÖNTEM

Denekler: Denekler, Bursa ili şehir merkezindeki bir özel anaokulu (Özel Pinokyo Anaokulu) ile bir devlet ilköğretim okulu (Setbaşı İlköğretim Okulu)

öğrencileridir. Her iki okulun öğrencileri de orta sosyo-ekonomik düzeyden gelen öğrencilerdir. Denekler random yöntemiyle seçilmiş 40 anaokulu (20 kız ve 20 erkek) ve 40 ikinci sınıf (20 kız ve 20 erkek) öğrencisidir. Anaokulu öğrencilerinin yaşları 39 ay ile 80 ay arasında değişmekte olup ortalama 63 aydır. İkinci sınıf öğrencilerinin yaşları 85 ay ile 105 ay arasında değişmekte olup ortalama 95 aydır.

Araç: Araştırmada kullanılan araç (CRCT: Children's Referential Communication Task) yazar tarafından geliştirilmiştir. Araçın geçerlik ve güvenilirliğine ait bilgiler daha önce belirtilmiştir (Peker, 1985). Araç 4'lü resim setlerinden yararlanarak küçük çocukların hedef olarak belirlenen bir resmin ayırt edici özelliklerini başka bir kişinin bulabileceği şekilde sözlü olarak iletebilme becerilerini ölçen resimli bir testtir. Her biri 11x36 cm. ebatlarında 24 adet beyaz kağıt üzerine çizilmiş 4'lü resim setlerinden oluşmaktadır. Resimler, küçük çocuklara yabancı olmayan insan ve nesne resimleridir. 4'lü resim setinde aynı resmin 4 farklı çizilmiş şekli bulunmaktadır. Fakat resimlerin herbiri serideki diğer resimlerden üç özellik (Büyüklik: büyük-küçük; Renk: kırmızı-sarı ve Desen: desenli-desensiz) yönünden ayrılmaktadır.

Uygulama: Araç, her çocuğa bireysel olarak uygulanmıştır. Uygulama deneklerin okullarında sakin bir odada yapılmıştır ve yaklaşık 30 dakika sürmüştür. Uygulamanın yapıldığı odada bir masa ve masanın iki ucunda birer sandalye bulunmaktaydı. Masanın bir ucuna araştırmacı diğer ucuna çocuk oturduktan sonra çocuğun adı-soyadı-yaşı soruldu. Çocuğun verdiği bilgiler kağıda ve ses alma cihazına kaydedildi (Kayıtta hata yapmamak için uygulama sırasındaki tüm konuşmalar teybe kaydedildi). Daha sonra araştırmacı standart uygulama işlemine geçmek için çocuğa şunları söyledi: "Seninle bir oyun oynayacağız. Oyunumuzu oynayabilmek için senin ve benim aynı resimlerden oluşan birer resim setimiz olacak. Sen bana altında yıldız olan resmi öyle anlat ki ben senin hangi resmi tarif ettiğini önümdeki resim setinden bulabileyim. Sendeki resimlerin birinin altında bir yıldız var, benimkilerde ise yıldız yok." Bu cümleden sonra araştırmacı çocuğun önüne kendi resim setini koyup hiçbirinin altında yıldız işareti olmadığını çocuğa gösterdi.

Daha sonra iki örnek alıştırma yapıldı. Böylece çocuğun oyun sırasında ne yapması gerektiğini anlayıp-anlamadığı yoklandı. Anladığı kanısına varılınca testin uygulamasına geçildi. Örnek alıştırma bitince çocuk ile araştırmacı arasına bir okul çantası konulup perde oluşturuldu. Bu durumda çocuk ile araştırmacı birbirlerinin yüzlerini görmelerine rağmen resim setlerini göremiyorlardı. Dolayısıyla çocuk bu durumda hedef resmi sözlü olarak tarif etmek zorunda bırakılmıştır.

Puanlama: Uygulama sırasında deneklerin sözlü ifadelerinde hedef resmi diğerlerinden ayırt eden üç temel özelliği (renk, desen, büyüklük) kullanıp kullanmadıklarına bakılmıştır. Herbir özellik için bir puan verilmiştir. Araçta 24 resim seti olduğundan ve herbirinde bir tane hedef resim bulunduğundan bir deneğin alabileceği en fazla puan $24 \times 3 = 72$ puan olarak hesaplanmıştır. Her deneğe, sözlü ifadesinde belirtebildiği ayırt edici özelliklerin toplamı kadar puan verilmiştir.

BULGULAR VE YORUMLAR

Küçük çocukların bir yetişkinle sözlü iletişimde bulunurken hedef resmin ayrıntılarını söyleyebilme puanlarının ortalamaları ve standart sapmaları aşağıda Tablo: 1'de gösterilmiştir.

Tablo: 1
Grupların Aritmetik Ortalamaları ve Standart Sapmaları

	Kız	Erkek	TOPLAM
Anaokulu	X = 45.4 SS = 11.7	X = 37.6 SS = 8.6	X = 41.5
İkinci Sınıf	X = 54.5 SS = 10.7	X = 52.1 SS = 9.1	X = 53.3
TOPLAM	X = 49.9	X = 44.8	

Alınan puanlar üzerinde yapılan 2 (cinsiyet) x 2 (Sınıf düzeyi) varyans analizi sonuçları aşağıda Tablo: 2'de gösterilmiştir.

Tablo: 2
Varyans Analizi Özet Tablosu

Kaynak	Serbestlik Derecesi	Kareler Toplamı	Kareler Ortalaması	F
Sınıf Düzeyi	1	2796.6	2796.6	26.278*
Cinsiyet	1	525.3	525.3	4.936**
Sınıf x Cinsiyet	1	143.1	143.1	1.315
Hata	76	8088.3	106.4	
TOPLAM	79	11553.3		

* $p < .001$

** $p < .05$

Tablo 2'de görüldüğü gibi sınıf düzeyi faktörü anlamlıdır ($F(1,76) = 26.278$, $p < .001$). Hipotez 1'de hedef resmi bir başka kişiye sözlü olarak tarif etmede anaokulu ve ikinci sınıf öğrencileri arasında anlamlı bir fark olacağı ileri sürülmüştür. 2x2 varyans analizi sonucunda sınıf düzeyi faktörünün anlamlı çıkması hipotez 1'i desteklemektedir.

Tablo 1'de görüldüğü gibi anaokulu öğrencilerinin bir hedef resmin ayırt edici özelliklerini vermedeki ortalama başarıları 72 üzerinden 41.5 iken ikinci sınıfların bir hedef resmin dizideki diğer resimlerden ayırt edici özelliklerini sözlü olarak başka bir kişiye aktarabilmekte anaokulu öğrencilerine göre anlamlı bir şekilde daha başarılı olduklarını gösteriyor. Bu sonuç Rubin (1973), Robinson ve Robinson (1976), Lloyd ve Beveridge (1981) tarafından yapılan çalışmaların sonuçlarına benzemektedir.

Tablo 2'de görüldüğü gibi cinsiyet faktörü anlamlıdır ($F(1,76) = 4.936, p < .05$). Hipotez 2'de hedef resmi bir başka kişiye sözlü olarak tarif etmede kızlarla erkekler arasında anlamlı bir fark olacağı ileri sürülmüştür. 2x2 varyans analizi sonucunda cinsiyet faktörü için bulunan anlamlı F değeri hipotez 2'yi desteklemektedir. Tablo 1'de görüldüğü gibi kızların hedef resmin ayırt edici özelliklerini vermedeki ortalama başarıları 72 üzerinden 49.9 iken, erkeklerin başarı ortalamaları 44.8'dir. Bu sonuçlar, kızların hedef resmin ayırt edici özelliklerini sözlü olarak bir başka kişiye aktarması erkeklerinkine göre daha başarılı olduklarını gösteriyor. Bu sonuç Asher ve Wigfield (1981), Ironsmith ve Whitehurst (1978) tarafından yapılan çalışmaların sonuçlarına benzemektedir.

Tablo 2'de görüldüğü gibi sınıf düzeyi ile cinsiyet faktörünün birlikte etkileşimleri anlamlı değildir ($F(1,76) = 1.315$, anlamlı değil).

ÖNERİLER

Bu çalışmada, bir çocuğun yetişkin bir kimse ile sınırlandırılmış bir ortamda sözlü iletişim yeterlikleri araştırıldı. Daha sonraki çalışmalarda yetişkin tarafından çocuğa geri bildirim verilmesinin etkileri ile çocuğun diğer bir çocuk ile sözlü iletişimde bulunmaları araştırılabilir.

KAYNAKLAR

1. ASHER, S.R., WIGFIELD, A.: The Influence of comparison training on children's referential communication. *Journal of Educational Psychology*, 73, 232-241, 1981.
2. CARELLI, M.G., BENELLI, B.: *Referential Communication Skills in Twin Children*. Paper presented at the Annual Conference of the British Psychological Society (York, England, Sept. 11-14) ED. 299 653, 1988.
3. CÜCELOĞLU, D.: *Yeniden İnsan İnsana*. İstanbul: Remzi Kitabevi, 1993.
4. FLAVEL, J.H., BOTKIN, P.T., FRY, C.L., WRIGHT, J.C., JARVIS, P.E.: *The Development of role taking and communication skills in children*. New York: Wiley, 1968.
5. GLUCKSBERG, S., KRAUSS, R., HIGGINS, E.T.: The Development of referential communication skills. In F.D. Horowitz (ed). *Review of Child Development Research*, (Vol. 4), 305-345, 1975.
6. IRONSMITH, M., WHITEHURST, G.J.: The development of listener abilities in communication: How children deal with ambiguous information. *Child Development* 49, 348-352, 1978.
7. KRAUSS, R.M., GLUCKSBERG, S.: The Development of communication: Competence as a function of age. *Child Development*, 40, 255-266, 1969.
8. LLOYD, P., BEVERIDGE, M.: *Information and Meaning in Child Communication*. London: Academic Press, 1981.

9. MARATSOS, M.P.: Non-egocentric communication abilities in pre-school children. *Child Development*, 44, 697-700, 1973.
10. MENING, PETERSON, C.L.: The modification of communicative behavior in preschool aged children as a function of the listener's perspective. *Child Development*, 46, 1015-1018, 1975.
11. PEKER, M.R.: *The relationship of personality orientation and task characteristics to referential communication performance of kindergarten and second grade black children*. Unpublished doctoral dissertation. Howard University, Washington DC, 1985.
12. PIAGET, J.: *The Language and Thought of the Child*. New York: The World Publishing, 1963.
13. PIAGET, J., INHELDER, B.: *The Child's Conception of Space*. London: Routledge & Kegan Paul, 1956.
14. ROBINSON, E.J., ROBINSON, W.P.: The young child's understanding of communication. *Developmental Psychology*, 12, 318-333, 1976.
15. RUBIN, K.H.: Egocentrism in Childhood: A unitary construct? *Child Development*, 44, 102-110, 1973.
16. SHIRAIISHI, T.: Communication in problem solving by preschool children: Effect of subject familiarity with experimenter and task orientation. *Japanese Journal of Psychology*, 3, 224-229.
17. WHITEHURST, G.: The Development of communication: Changes with age and modelling. *Child Development* 47, 473-482, 1976.